

**UVODNIK POSVEĆEN PROF. DR. SC. MARINU ZANINOVIĆU,
DONEDAVNOM VODITELJU ODSJEKA ZA ARHEOLOGIJU
HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI,
UZ NEDAVNU SVEČARSKU 90. OBLJETNICU ROĐENJA**

Ἴξον δ' ἐς Πυλίων ἀνδρῶν ἄγυρῖν τε καὶ ἔδρας,
ἔνθ' ἄρα Νέστωρ ἦστο σὺν υἰάσιν, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
δαῖτ' ἐντυνόμενοι κρέα τ' ὤπτων ἄλλα τ' ἔπειρον.

*Tako med Piljane dođu, na iskupu sjedahu oni;
Sjedaše tu i Nestor sa sincima: okolo družu
Spremahu gozbu na ražanj nabadajuć meso i pekuć.
(Odiseja, III.31–33)*

Poštovani i dragi naš Professore!

Kao predstavniku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a posebice članu njezina Razreda za društvene znanosti, ali u prvom redu kao Vašem učeniku i štovatelju, pripala mi je osobita počast da Vam na simboličan način uputim izraze iskrenog poštovanja. Pritom svakako dijelim mišljenje Vaših prijatelja, arheologa i brojnih iskrenih štovatelja, studenata i epigona. Vaš blistavi duh osvjetljavao je naše puteve od prvih naših susreta s arheologijom na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na tim ste putevima, dragi naš Professore, kontinuirano ugrađivali osobne spoznaje i dojmrljive načine rada sudjelujući u oblikovanju suvremenog inter-, multi- i transdisciplinarnog znanstvenog polja arheologije. Svi smo Vas radosno slijedili, a činimo to i sada, jer smo osjećali da nikada niste željeli nad drugim zavladati već uvijek svakome biti na usluzi. Nikada nisu zakazali Vaša dobrota, poniznost i velikodušnost, kao ni osjećaj pravednosti povezan sa sigurnim intuitivnim razumijevanjem ljudi i ljudskih odnosa. To Vas čini istaknutom osobom, samozatajnim vođom na arheološkim istraživanjima uzduž Jadrana, kao i sudionikom brojnih znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu.

Kako ste vladali arheologijom, tako vladate i samim sobom, bez muke i uvijek mirna držanja, pun pošalica. Rese Vas jedinstveni ton glasa i fini humor koji se zrcali u Vašim očima i u osmijehu. Toj slici odgovara i svojstvo da ste unatoč punoj predanosti znanstvenoj spoznaji ipak prožeti mišlju da naše razumijevanje uopće ne može prodrijeti jako duboko u bit stvari. Neuobičajen nedostatak ljudskih slabosti kod Vas nije izazivao nelagodu kod drugih. Svatko je osjećao Vašu nadmoćnost, ali nitko se zbog nje nije osjećao potisnutim. Jer, premda ste ljude i ljudske odnose jasno i bez iluzija procjenjivali, osjećala se u Vama dobronamjerna naklonost prema svima i svemu. Niste nikada djelovali vladalački već uvijek služeći i pomažući. Krajnje savjestan, ne dopuštate da išta, osim arheologije, poprimi pretjeranu važnost. Ne budimo, u visokoj životnoj dobi Vaše uznosite ličnosti, samo zadovoljni prisjećanjem na ono, teško mjerljivo, što ste podarili humanističkom polju arheologije i povijesti u impozantnom broju od oko 400 plodova Vašega neumornog rada. Moralne kvalitete Vaše ličnosti možda su čak od još većeg značaja za naš naraštaj i za tijek povijesti od čisto intelektualnih postignuća. Čak i ova posljednja zavise od karakternih crta više negoli se to općenito smatra. Moja osobna velika životna

sreća jest da sam s Vama povezan tijekom šest punih desetljeća profinjenog i nepomračenog prijateljstva. Vaša snaga, čistoća htijenja i poniznosti, strogost prema samom sebi, objektivnost, nepotkupljiv sud – sve se to rijetko nađe skupljeno u jednoj jedinjoj osobi. Vi ste se svakog trenutka osjećali slugom zajednice, a Vaša duboka skromnost nikad nije ostavljala prostora za samodopadnost. Kad biste jednom prepoznali neki put kao ispravan, nastavljali ste njime bez kompromisa i s izuzetnom ustrajnošću.

Od rođenja 1930. u Velikom Grablju na mitskom otoku Hvaru krenuli ste na sjajan životni put arheologa na kojem su pored Klasične gimnazije u Splitu daljnje Vaše postaje bile studij arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje diplomirate 1955., a 1957. postajete asistentom za antičku arheologiju. Godine 1965. stječete doktorat te kao sveučilišni nastavnik radite do 2000. godine. Pritom ste od 1978. aktivno radili na Katedri antičke arheologije Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao redovni profesor antičke arheologije. Godine 1988. izabrani ste za člana suradnika naše krovne znanstvene ustanove Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a voditeljem njezina Odsjeka za arheologiju Zavoda za povijesne i društvene znanosti bili ste od 1988. do siječnja 2021. Valja naglasiti da ste predavali i na drugim visokoškolskim ustanovama, primjerice u Ljubljani (1968.–1969.), na Odjelu za istraživanje rimske povijesti Sveučilišta humanističkih znanosti (*Université des Sciences Humaine*) u Strasbourgu (1990.), a potom 1995. i na poslijediplomskom studiju na Sveučilištu u Padovi (*Istituto di Archeologia e storia Antica*). Najveće znanstveno djelo Vašega života – ocrtavanje i dokazivanje helenskog i ilirskog svijeta u nizu nezaobilaznih monografija, brojnih znanstvenih članaka, kontinuiranih predavanja na Sveučilištu u Zagrebu, sudjelovanja na znanstvenim skupovima Hrvatskog arheološkog društva i Međunarodnog istraživačkog centra Pula te u inozemstvu, duguje svoje ispunjenje ne samo hrabroj intuiciji, već žaru i ustrajnosti u provedbi djela u jedva zamislivo teškim i složenim okolnostima, kakvima arheologija bijaše čest svjedok. Premda ste najveći dio života posvetili proučavanju antike na području istočnog Jadrana, itekako je prisutno Vaše terensko traganje za gradinama Delmata po vrletima istočnog zaobalja Jadrana, odnosno proučavanje vojne povijesti Ilirika – od prvih sukoba Grka s autohtonim zajednicama do njihovih sukoba s Rimljanima. Bez tih znatizeljnih traganja, koja su imanentna profilu istinskih arheologa, ne bi bile pribavljene znanstvene spoznaje koje su u mnogome pridonijele hrvatskoj povijesnoj znanosti. Posebno poglavlje Vašeg opusa je istraživanje rodnog otoka Hvara, njegovih povijesnih slojeva i spomenika, uklopljenih Vašom zaslugom u veliku mediteransku ekumenu. U njoj se jasno razabire nasljeđe istraživanja neolitika akademika Grge Novaka (Grapčeva špilja), ilirskih, grčkih i rimskih slojeva, ali i zainteresiranosti njihovih ljubitelja starina i Petra Nisitea i don Šime Ljubića, prvoga arheologa akademika.

Istraživanja antičke Salone, Ridera, Epidaura, otoka Hvara i Starigradskog polja, Visa, Stonskog polja na Pelješcu, Brača i Korčule te suradnja na projektu istraživanja Nezakcija s Univerzitetom u Padovi, ističu Vas kao vrsnog poznavatelja i teoretičara prostora istočne obale Jadrana i zaleđa. Čast mi je što sam 1963. bio član Vaše istraživačke skupine u Stonu.

Do sada su objavljeni znanstveni i stručni radovi zapaženi i u inozemstvu, a poglavito su rezultat Vaših arheološko-povijesnih istraživanja antičkog razdoblja i arheologije Ilira na istočnom Jadranu u sredozemnom i europskom kontekstu. Opsežna bibliografija Vaših radova dostupna je na više mjesta, primjerice u časopisima *Opuscula archaeologica* i *Histria antiqua*, pa ju ovom prigodom iz tehničkih razloga ne donosimo. Vaša sintezna kapitalna djela *Od Helena do Hrvata*, *Ilirsko pleme Delmati* i *Ilirski ratovi* brojnim zasebnim studijama, u širokom dijakronijskom rasponu, ocrtavaju desetke područja znanstvenog i kulturološkog interesa. Ta su tematska područja: kulturna baština predantičkog pučanstva Dalmacije i Panonije; jadranski Grci s motrišta urbanizacije; rimska vojska u Dalmaciji; povijesno-

arhivska i arheološka terenska istraživanja otoka Hvara i posebice grčkog katastra – *hore* (ager Starog Grada); povijesno-epigrafska i onomastička istraživanja autohtonog pučanstva i uprave gradova i naselja na Jadranu; antičke ruralne i maritimne vile i antičko gospodarstvo Dalmacije (rad u seriji *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt*); rimski katastar u Stonskom polju; antička religija te ilirski i orijentalni kultovi; gradovi (Siscija) i narodi Panonije (epigrafija); povijest antičke i starokršćanske arheologije i rasprave općeg kulturološkog značenja.

Za svoje ste izuzetne doprinose hrvatskoj humanistici primili Nagradu grada Hvara za životno djelo za polustoljetni znanstveni i pedagoški rad te istraživanje arheologije i povijesti grada i otoka Hvara (2004.). Hrvatsko arheološko društvo dodijelilo Vam je nagradu “Don Frane Bulić” za životno djelo u arheološkoj struci i radu Društva (2003.) te nagradu “Josip Brunšmid” (2009.). Najviša nagrada Hrvatskog državnog sabora za životno djelo i cjelokupni znanstvenoistraživački rad u području humanističkih znanosti dodijeljena vam je 2008. godine. Za osobite zasluge u znanosti odlikovani ste odlikovanjem reda Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića.

Uvjereni smo da će Vam posebno drago priznanje biti odluka kolega iz Odsjeka za arheologiju Zavoda za povijesne i društvene znanosti i suradnika okupljenih u 20. broju *Arheoloških radova i rasprava* za 2021. godinu, časopisa koji ste kao voditelj Odsjeka usmjeravali s tadašnjim glavnim urednicima, da Vam kao nestoru antičke i provincijalne arheologije posvete dragocjene priloge. U Akademijinom Odsjeku za arheologiju časno ste obnašali dužnost voditelja od 1988. do siječnja 2021. godine, na čemu smo Vam trajno zahvalni.

Dragi naš Profesore, u Vašim traganjima tijekom mladenačkog formativnog razdoblja ali i tijekom sazrijevanja, usporedno s arheološkim izražavanjima, postupno je nastajala i osebujna zbirka pjesama koju ste tiskali u gradu Hvaru 2019. godine pod naslovom *Hrid u moru Hvar. Pjesme*, u izdanju Ogranka Matice hrvatske u Hvaru. Ta *Hrid*, tj. mitski otok Hvar na kojem su svjetlo života ugledali brojni znanstvenici, trajno čuva jedinstvenu aleju akademika u kojoj Vama svakako pripada zasluženo mjesto. Iz netom navedene Vaše osjećajne zbirke pjesama izdvojili smo nekoliko poticajnih misli:

*U hridi koju gledam vidim sve one
Koji su je vidjeli i koji će tek doći.
Svi smo jedan niz i veže nas stijena
Koja je ipak ista.*

Vječita je, dragi naš Profesore, Vaša želja prožeta čežnjom i ljubavlju prema otoku Hvaru, toj *Hridi*, na kojoj ste rođeni, proveli dječastvo, mladenačku dob, upoznali starine i potom se odlučili za odlazak na kopno koje Vam je toliko toga ponudilo i pružilo, a Vi ste uspješni ostvariti zavidni znanstveni opus i prenijeti ga epigonima, Vašim slijednicima.

Tu smo uz Vas odlučni da Vam podarimo naše priloge u uglednom časopisu *Arheološki radovi i rasprave* koji je osmislio Hvaranin akademik Grga Novak, predsjednik Akademije, a potom naslijedili i njegovali kao urednici akademik Duje Rendić-Miočević, akademik Mate Suić i akademik Nenad Cambi. U tom časopisu zadužili ste nas i Vi nizom dragocjenih radova. Naša je trajna želja da u Vašem duhu odlučno nastavimo život časopisa *Arheološki radovi i rasprave*, kao i vođenje Odsjeka za arheologiju Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

U Zagrebu, 15. svibnja 2021.

Akademik Željko Tomičić

Marin Zaninović
Prvi predsjednik (1969.-1971.)
obnovljenog Hrvatskog erbiološkog
društva, Knin-Biskupija 27. X.
1969.

Smislio:
Desen Vrsalović

OSVRT VELJKA BARBIERIJA NA ZBIRKU PJESAMA MARINA ZANINOVIĆA, HVAR – HRID U MORU

Izniman, bogat i raznolik životni opus Marina Zaninovića sustavno je prodiranje u razučeni bijeli i crveni bakreni i ferooksidni, modri natriokoroični, zeleni klorofilni, vapnenački monolit njegova jedinstvenog otoka kojeg *auctor* otkriva u nikada do kraja istraženim pojavnostima. On ih prati i istražuje cijeli život slijedeći podjednako životne, kozmičke, duhovne, prirodne, umjetničke, posebno arheološke, povijesne i pjesničke pojavnosti Hvara kao cjeline i Hvara kao zavičajnog zasebnog bića. Punog suštinskih poruka uronjenih u more vremena, na velikoj klesanoj lađi pokrenutih značenja, erosa i nadahnuća, polu božanskih putnika ukrcanih na otok brod, usidren u prostranstvu pučine i svemira.

Sa njegove palube i potpalublja Zaninović i kao pjesnik i kao znanstvenik otkriva svoju duboku uronjenost u prostor i vrijeme njegova Hvara kao u univerzum po sebi. Iz njega on sloj po sloj, pjesmu po pjesmu, objedinjene u zbirci pjesama iz raznih, uglavnom mladenačkih razdoblja njegova života, duhovne i tjelesne empirije, razodijeva samoga sebe. Na iskren ali i dramatičan način, kako je kroz cijeli svoj znanstveni život razodijevao slojeve kultura od same zore čovječanstva, te tako stihovima i vlastitim ostraštenim eruditizmom cijedio raspricano tlo vremena i prostora, pa iz njega izvlačio eliksire upitnosti. Znakove smisla i traganja za spoznajom koja bi mogla tu obostranu razumsku i strastvenu povezanost izraziti kao istinsku cjelinu. Onu koja se uvijek ponovo otkriva, pa skriva samu sebe, tako da svaki od slojeva slijedi jedan drugoga, a potom dovodi u pitanje sve prethodne dok se ne oblikuje u sintezu otvorenu novim pitanjima.

Stoga je knjiga pjesama *Hvar – Hrid u moru*, posvećena njegovoj preminuloj supruzi Mariji Zaninović, profesorici talijanistike na istom Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a koja je kroz život dijelila i pratila izazovne okolnosti ali i pustolovine, pjesničke i znanstvene, svoga supruga istaknutog arheologa, akademika i *auctora* ove zbirke. Knjige koja je podijeljena u dva jasno razgraničena poglavlja, *Korijeni* i *Danak Erosu*, koja kao da ne mogu jedno bez drugoga i pjesmama kao niskom života i nostalgije slijede jedno drugo. Ova zbirka se zbog toga čita kao veliki palimpsest kojeg je *auctor* ispisivao i dopisivao kroz čitav svoj život, istražujući korijene vlastite pripadnosti otoku, otkrivajući dinamiku slobodnog uma i vrele sredozemne krvi nagona i senzualnosti, u sjeni pokajanja pred Kristom. A kako nam poručuje pjesnik ove zbirke, svi oni eto baš kao i epohe zakopane ispod puti njegova otoka, iz vremenske distance, koja dijeli sadašnjost od doba kada su stvarani ovi stihovi, progovaraju o trajnoj prisutnosti.

Odjekuju u stihovima Marina Zaninovića sjene djetinjstva, ruke predaka kao žilje maslina i loze, prepletene među stijenjem i gromačama, suhozidima i ograđenim tlocrtima meke, podatne zemlje, nalik na okamenjene i keramičke postelje povijesnih razdoblja koja još žive u njima, pozivajući pjesnika. No on već hita svojoj uvali, svom Hvaru, Velom Grobju, njegovoj istinskoj kolijevci okruženoj ilirskim gomilama, ili dionizijskoj starogrojskoj hori i tihim skrovitim mjestima odakle odjekuju šumovi prošlosti i vremena koje je za Marina Zaninovića i kao arheologa i pjesnika uvijek tu i uvijek živo. Baš kao i njegov puteni i ljuveni uzdah mladog i prezrelog barda, koji još uvijek, makar u ništa manje uzbudljivim sjećanjima, sudjeluje u spajanju i razdvajanju tijela na tajnovitim mjestima velike pozornice njegova otoka. Dok iznad njih, kao uzdasi i jeka podavanja miriše lavanda i kapa krv i sjeme kao vino i ulje strasti, koje procesije pokajanja odnose na more.

Stoga je *Hvar – Hrid u moru*, pjesnička zbirka kojoj ćemo se, nadahnuti Zaninovićevim stihovima i riječima, izričaju arheologa i pjesnika koji nas je uputio kako da osjećamo tijelo i ono što nam govore fragmenti i ljudi ispod zemlje, vraćati svaki put kad stupimo na njegov otok ili se sami otisnemo u pustolovinu. Zajednički, ali i moj osobni adoptivni zavičaj, i tamo potražiti njegov odgovor na neodgovorena pitanja koja sam uz ovu knjigu već uputio samome sebi. Odgovorio mi je pod Križem, iz slojeva hvarskih gomila, špilja i antičkih iskopina, iz tame katedrale ali i iz grlića amfore, toliko nalik ustima i tijelu žene u trajnom dozivanju.

Makarska, 12. studenoga 2019.

Veljko Barbieri

BIBLIOGRAFIJA PROF. DR. SC. MARINA ZANINOVIĆA

Dosadašnje bibliografije objavljene su u:

- Mirjana Sanader, Bibliografija prof. dr. Marina Zaninovića, u: *Opuscula archaeologica* 23–24, 1999–2000. (*Sportula dissertationum Marino Zaninović dicata*), XIX–XXVII (uz Profesorov 70. rođendan)
- Iva Kaić, Dopuna bibliografije profesora Marina Zaninovića, *Opuscula archaeologica* 33, 2009., 229–236 (uz Profesorov 80. rođendan)

Bibliografija od 2009. godine

2009.

- 1) U Velom Greblju na Hvaru – Živjeti od cvijeća, u: Marin Zaninović, Nikša Petrić, Nela Zaninović, “... u levandu”, Fotomonografija, Pjover – Udruga za zaštitu i revitalizaciju Velog Grablja, Velo Grablje, 2009., 2–3.
- 2) Hrvatski arheolozi, u: Jacqueline Balen i Božidar Čečuk (ur.), *Hrvatska arheologija u XX. stoljeću*, Zbornik radova sa znanstvenoga skupa održanog u Matici hrvatskoj od 24. do 26. svibnja 2007., Biblioteka XX. stoljeće, knj. 24, Matica hrvatska, Zagreb, 2009., 163–199.
- 3) Grga Novak (1888.–1978.). Stodvadeseta obljetnica njegovog rođenja, trideseta obljetnica smrti i pedeseta obljetnica od pokretanja časopisa *Arheološki radovi i rasprave*, *Arheološki radovi i rasprave* 16, Zagreb, 2009., 7–16.
- 4) Mario Jurišić (1956.–2007.) – Pregršt sjećanja, u: Luka Bekić (ur.), *Jurišićev zbornik. Zbornik radova u znak sjećanja na Marija Jurišića*, Hrvatski restauratorski zavod i Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, Zagreb, 2009., 425–429.
- 5) Uvodna riječ glavnog urednika. *Histria antiqua in honorem ad quadragesimum anniversarium Vesnae Girardi Jurkić dicata*, *Histria antiqua* 18/1, *In honorem ad quadragesimum anniversarium Vesnae Girardi Jurkić dicata*, Pula, 2009., 11–18.
- 6) Hrvatska arheologija u XIX. stoljeću, u: Mislav Ježić (ur.), *Hrvatska i Europa: kultura, znanost i umjetnost*, sv. 4. *Moderna hrvatska kultura od preporoda do moderne (XIX. stoljeće)*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Školska knjiga, Zagreb, 2009. (izašlo u siječnju 2010.), 810–819.

2010.

- 7) Pjesma “Sveti Križić” Marina Zaninovića (uvodna riječ), “Sveti Križić”, Hvar, 6. veljače 1510. (pjesma), u: *Kruvenica. List Župe sv. Stjepana I., pape i mučenika*, god. IV, br. 12, Hvar, 2010., 39.
- 8) Grčke podjele zemljišta na otocima Hvaru, Visu i Korčuli, u: Jasminka Poklečki Stošić (ur.), *Antički Grci na tlu Hrvatske. Katalog izložbe (Galerija Klovićevi dvori, 14. listopada – 12. prosinca 2010.)*, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 2010., 130–133.
- 9) Rimska vojska u Iliriku, u: Ivan Radman-Livaja (ur.), *Nalazi rimske vojne opreme u Hrvatskoj*, Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb, 2010., 13–30.

- 10) Cezar i južni Ilirik, u: *Arheološka istraživanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Znanstveni skup (Dubrovnik, 18.–21. listopada 2005. god.)*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 24, Zagreb – Dubrovnik, 2010., 7–84.

2011.

- 11) Od pamtivijeka do antike, u: Marin Kuzmić i Ante Mekinić (prir. i ur.), *Dalmacija – hrvatska ruža vjetrova*, CROMA Co., Split, 2011., 10–21.
- 12) Poslije Nezakcija, *Histria archaeologica: Časopis Arheološkog muzeja Istre* 41, Pula, 2011., 163–175.
- 13) *Tilurium, Aequum i Osinium: Arheološko-povijesna povezanost*, u: Hrvatinić Gabrijel Jurišić (ur.), Kačić. *Zbornik u čast Emilija Marina*, god. XLI–XLIII (2009.–2011.), Split, 2011., 499–508.

2012.

- 14) Neke posebnosti antičkog prometa duž istočnog Jadrana, u: Vesna Girardi Jurkić (ur.), *Međunarodno arheološko savjetovanje "Navigare necesse est. Od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka"*, Društvo za povijest i kulturni razvitak Istre, Pula – Centar za arheološka istraživanja Instituta "Ivo Pilar", Zagreb – Međunarodni istraživački centar za arheologiju, Brijuni – Medulin, *Materijali* 23, Pula, 2012., 22–23 i 107.
- 15) Otok Hvar u antičko doba, u: Zdravko Reić (ur.), *Faros maraton* 37, Hrvatski savez daljinskog plivanja, Stari Grad, 2012., 24–29.
- 16) Sjećanje prof. dr. sc. Marina Zaninovića na djetinjstvo i Vrtić u Hvaru, u: Hicela Ivon (ur.), *Dani otočkih dječjih vrtića Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu i Dječji vrtić "Vandela Božilković" u Hvaru, Hvar, 2012., 23–28.
- 17) Neke posebnosti antičkog prometa duž istočnog Jadrana, *Histria antiqua* 21, Pula, 2012., 21–28.
- 18) Željku, malo sjećanja, u: Miljenko Jurković i Ante Milošević (ur.), *Munuscula in honorem Željko Rapanić. Zbornik povodom osamdesetog rođendana*, Sveučilište u Zagrebu i Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek, Zagreb – Motovun – Split, 2012., 417–420.

2013.

- 19) Liburni iz Anatolije, *Arheološki radovi i rasprave* 17, Zagreb, 2013., 7–54.
- 20) Arheolog Ante Glavičić – moj dragi prijatelj i kolega. Malo sjećanje na zajedništvo u jednom složenom vremenu, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu* 40(1), Senj, 2013., 63–78.
- 21) Nova otkrića o tijeku borbe i fizionomiji pučkog ustanka Matije Ivanića, u: Mateo Bratanić (ur.), *500. obljetnica ustanka hvarskih pučana. Zbornik radova sa znanstvenog skupa (Hvar – Stari Grad – Vrbanj, 26.–28. V. 2010.)*, Muzej hvarske baštine i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hvar – Zagreb, 2014. (izašlo u lipnju 2015.), 37–46.

2015.

- 22) *Ilirski ratovi*, Školska knjiga, Zagreb, 2015., 495 str.
23) Nikša Petrić – u spomen, u: Tonko Maroević (prir.), *Nikša Petrić, Zavičajju Hvaru: sabrane studije i članci*, Književni krug Split i Matica hrvatska – Ogranak Hvar, Split – Hvar, 2015., 14–27.

2016.

- 24) Hrvatska jadranska obala i antičke talasokracije, u: Marko Dizdar (ur.), *Finis coronat opus. Zbornik radova posvećen Mariji Buzov povodom 65. obljetnice života*, Institut za arheologiju u Zagrebu, Zagreb, 2016., 13–26.
25) Kako sam ustanovio postojanje grčkog katastra (*chora*) u Starogradskom polju, u: *Međunarodni znanstveni skup Faros. Starogradsko polje, 7.–9. rujna 2016.*, Gradska knjižnica i čitaonica Stari Grad, knjiga sažetaka, Stari Grad, 2016., 7.

2017.

- 26) Hvarske antičke vile – Kupinovik kraj Dola (pretisak iz *Zbornika Danā Cvita Fiskovića I*, Zagreb 2006.), *Arheološki radovi i rasprave* 18, Zagreb, 2017., 7–15
27) Kupinovik – dnevnik iskopavanja, *Arheološki radovi i rasprave* 18, Zagreb, 2017., 17–62.
28) Za Vukovar (pjesma), *HKZ – Hrvatsko slovo*, god. XXIII, br. 1167, Zagreb, 1. rujna 2017., 29.
29) Zašto Rider?, u: Dino Demicheli (ur.), *Illyrica antiqua II in honorem Duje Rendić-Miočević. Proceedings of the International Conference, Šibenik 12th–15th September 2013*, Department of Archaeology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, 2017., 37–48.

2018.

- 30) Arba od Liburna do Rimljana, u: Marina Milićević Bradač i Dino Demicheli (ur.), *Stoljeće hrabrih. Rimsko osvajanje i otpor starosjedilaca u Iliriku za vrijeme Augusta i njegovih nasljednika / The Century of the Brave. Roman Conquest and Indigenous Resistance in Illyricum during the Time of Augustus and His Heirs. Radovi međunarodnog skupa održanog u Zagrebu 22.–26. 9. 2014. / Proceedings of the International Conference Held in Zagreb 22–26. 9. 2014.*, Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu / Department of Archaeology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, FF Press, Zagreb, 2018., 59–68.
31) Grobajski govor, predgovor knjizi Kuzme Petrića, *Rječnik govora Velog Grablja*, Udruga Pjover, Hvar, 2018., 1–5.

2019.

- 32) *Hrid u moru. Hvar. Pjesme*, Matica hrvatska – Ogranak Hvar, Hvar, 2019., 115 str.

2020.

- 33) Sve su ideologije prolazne, a ljudi ostaju (intervju), *Vijenac. Književni list za umjetnost, kulturu i znanost*, god. XXVIII, br. 675, Matica hrvatska, Zagreb, 16. siječnja 2020., 4–5.

- 34) Sve što želim je mir (pjesma), *HKZ – Hrvatsko slovo*, god. XXVI, Zagreb, 17. siječnja 2020., 23.
- 35) Kako sam ustanovio postojanje grčkoga katastra (*chora*) u Starigradskom polju, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 35(1), Zagreb, 2018., 291–297.
- 36) Pismo Marina Zaninovića; Prijedlog za Hrvatski zavod u Rimu, *Arheološki radovi i rasprave* 19, Zagreb, 2020., 285–287.

TV i radijske emisije

- 1) *Grga Novak*, Povijest četvrtkom, Prvi program Hrvatskoga radija, 16. prosinca 2010., 11–12 sati.
- 2) *Hrvatski arheolozi: Frane Bulić*, Obrazovni program Hrvatskog radija, 1. ožujka 2011., 11–11.30 sati.
- 3) *Iliri i vinova loza*, Radio Trsat, 2. ožujka 2011., 11–11.15 sati.
- 4) *Grga Novak*, Hrvatska radiotelevizija, Drugi program, 11. veljače 2012., 14–15 sati (s Nenadom Cambijem).
- 5) *Ilirski ratovi*, Hrvatska radiotelevizija, Drugi program, 19. listopada 2014., 20–21 sat.
- 6) *Kretska (minojska) kultura*, Treća povijest, Hrvatska radiotelevizija, Treći program, 30. studenoga 2014. (s Marinom Milićević Bradač)
- 7) *Mikenska civilizacija*, Treća povijest, Hrvatska radiotelevizija, Treći program, 17. svibnja 2015. (s Marinom Milićević Bradač).
- 8) *Mikena*, Hrvatska radiotelevizija, Prvi program, 29. svibnja 2015.
- 9) *Ilirski ratovi*, Povijest četvrtkom, Hrvatski radio, Prvi program, 18. lipnja 2015., 10–11 sati.
- 10) *Ilirski ratovi*, Povijest četvrtkom, Hrvatski radio, Prvi program, 2. srpnja 2015., 10–11 sati.

The
American Biographical Institute

does hereby recognize that

Marin Zaninovic

*has been appointed a Charter Fellow
of distinguished standing and has been
conferred with an honorary appointment to the*

Advisory Directorate International

Fellow
2008

J.M. Evans
J.M. Evans
ABI President

Advisory Directorate
International

Globalno priznanje radu i djelu Marina Zaninovića